

INDEX TOMI QUARTI

LIBER SEXTUS DE SACRAMENTIS

(SEQUITUR)

TRACTATUS SEXTUS

DE MATRIMONIO

CAPUT I.

De Sponsalibus.

DUBIUM I.

QUID SINT SPONSALIA.

831. Promissio sponsalitia, ut sit valida, debet esse *voluntaria et deliberata*. — 832. An teneatur ad matrimonium fecte promittens sponsalia alteri repromittenti. — 833. Quid, si quis voluit promittere, sed non se obligare. — 834. Quando obligentur pueri. — 835. An sint valida sponsalia contracta per dolum. — 836. Promissio debet esse *mutua*. Qu. 1. An acceptans sponsalia intelligatur repromittere. — 837. Qu. 2. An quis possit se obligare ad nuptias vi gratuitae promissionis. Et an haec obliget sub gravi. — 838. Promissio debet esse *expressa signo*. Quid, si parentes contrahant pro filiis tacentibus. — 839. Dub. 1. Quid, si extranei. Dub. 2. An sufficiat, si parentes promittant pro filiis absentibus. — 840. Sponsalia debent fieri *inter habiles*. Quid, si verba vel signa sint dubia. — 841. Verba de praesenti apta ad matrimonium inter impuberes habent vim sponsalium. An idem valeat inter puberes in matrimonio clandestine contracto. — 842. An sufficiat ad sponsalia dicere: *Non ducam aliam quam te*. — 843. An dicere: *Contraham, si Papa dispensaverit*. An sufficiat subarrhatio annuli et missio munerum. Quid, si parentes annulum mittant. — 844. Qu. 1. An sponsalia contracta per metum gravem sint per se nulla. Qu. 2. Quid, si per metum levem. Qu. 3. An qui contraxit ex metu levi possit sponsalia rescindere p. 3

DUBIUM II.

QUAE ET QUANTA SIT OBLIGATIO SPONSALIIUM.

845. Sponsalia obligant sub gravi. An autem obligent ad statim ineundum matrimonium. — 846. An iudex possit et debeat cogere

nolentes ad matrimonium. — 847. An fornicatio sponsae vel sponsi cum alia sit specie diversa. Fecte promittens non tenetur ad nuptias, nisi copulam extorserit a virgine. (Vide etiam dicta de Restit., Lib. III, ex n. 642). — 848. Si quis cum duabus sponsalia contraxit et cum secunda coierit, quam ducere debeat. — 849. De filiis nuptias contrahentibus insciis parentibus. An tales nuptiae sint validae. Qu. 1. An et qualiter peccent filii nubentes parentibus insciis vel inconsultis. Quid, si sponsalia fuerint jurata. Quid, si sponsus post illa virginem defloraverit. An praelati teneantur has nuptias impedire. Ex quibus autem causis excusentur filii contrahentes sine consensu parentum. — 850. Qu. 2. An teneatur filius obedire patri praecipienti matrimonium. — 851. Qu. 3. An notabilis disparitas conditionis aut status inter contrahentes irriterit sponsalia. — 852. Resiliens perdit arrhas, etc. Not. 1. Quid, si mulier, promittit aliquid viro ut eam ducat; et quid e converso. — 853. Not. 2. De poena apposta in resilientem. Qu. 1. An liceat adicere poenam in resilientem injuste. Qu. 2. An juste resiliens teneatur ad poenam promissam cum juramento. Qu. 3. An soluta poena, teneatur recipiens eam restituere. Qu. 4. Quid, si relinquatur legatum puellae ut nubat cum aliquo, et illa cum alio nuptias contrahat. Qu. 5. Quid, si legatum relinquatur ut non nubat, et illa nubat. — 854. An liceant tactus et oscula inter sponsos p. 14

DUBIUM III.

QUOMODO DISSOLVANTUR SPONSALIA.

855. Solvuntur sponsalia: I. Per *matrimonium* cum alia. (Vide etiam de hoc n. 875). II. Per *mutuum consensum* inter puberes. Quid, si sponsalia fuerint jurata. — 856. Quomodo autem solvantur inter impuberes. Quid, si ipsi juramento promiserint nuptias. — 857. III. Per *impedimentum dirimens* superveniens. Dub. 1. An tunc sponsalia dirimantur etiam ex parte nocentis. — 858. Dub. 2. An nocens teneatur petere dispensationem. — 859. Dub. 3. An, contractis sponsalibus cum impedimento sub conditione dispensationis, ea obtenta, per

se valeant. — 860. IV. Per *crimen alterius*. — 861. An solvantur sponsalia per fornicationem alterutrius sponsi. Dub. 1. Quid, si sponsa fuerit per vim oppressa. — 862. Dub. 2. Quid, si uterque sponsus fornicetur. — 863. V. Per *mutationem notabilem*, nempe 1. Si timeantur odia, etc. 2. Si superveniat defectus noxius. 3. Si superveniat paupertas. — 864. An liceat contrahere cum defectu occulto pernicioso. — 865. An, cum defectu non pernicioso. Et quid, si sponsa interrogetur an sit virgo. — 866. VI. Per *discessum alterius* in longinquum. Quid, si in propinquum, animo redeundi. — 867. VII. Per *lapsum temporis praefixi*. Dub. 1. Quid, si dubium sit an terminus fuerit assignatus ad finiendam obligationem. — 868. Dub. 2. Quid, si alter fuerit juste impeditus. Dub. 3. An, elapso termino, etiam pars nocens liberetur. — 869. VIII. Per *susceptionem ordinis sacri et ingressum in religionem*. IX. Per *votum castitatis*. — 870. Distinctius de his agitur. Et 1°. De *professione religiosa*. Dub. 1. An per ingressum in religionem solvantur sponsalia ante professionem. Dub. 2. An, si sponsalia fuerint jurata, teneatur sponsus ante ingressum nuptias inire. — 871. 2°. De *susceptione ordinum*. Dub. 1. An peccet sponsus suscipiens ordines sacros invita sponsa. — 872. Dub. 2. An per susceptionem ordinum minorum solvantur sponsalia. — 873. 3°. De *voto ingrediendi religionem*, suscipiendi ordines sacros aut servandae castitatis. Dub. 1. An per votum castitatis aut suscipiendi ordines sacros solvantur sponsalia etiam ex parte voventis. — 874. Dub. 2. Quid, si sponsus post votum copulam extorsit. — 875. X. Rursus agitur de solutione sponsalium per *matrimonium validum* cum alia; et quaeritur an per illud solvantur sponsalia, etiam mortuo conjugue. — 876. XI. An, per *haereditatem novam* supervenientem. Et quid, si offeratur conjugium notabiliter melius. — 877. An dispensus parentum sit causa solvendi sponsalia. — 878. Dubium 1. An, ad solvenda sponsalia, semper requiratur auctoritas iudicis. Dub. 2. Quae probatio sufficiat in foro externo, et quae in interno. . . . p. 35

CAPUT II.

De Matrimonio secundum se.

DUBIUM I.

QUID SIT, QUAE EJUS MATERIA, FORMA ET MINISTER.

879. Quid est Matrimonium. Et in quo consistat ejus essentia. — 880. Quae sit materia sacramenti Matrimonii. — 881. Ob quem finem liceat nubere. — 882. Distinguuntur tres fines. Dub. 1. An liceat nubere principaliter in remedium concupiscentiae. — 883. Dub. 2. An, ob fines extrinsecos. — 884. Quomodo peccent contrahentes in mortali. — 885. Quae requirantur ad contrahendum matrimonium per procuratorem. — 886. Quid, si qui dedit mandatum sine animo

contrahendi, antequam matrimonium contrahatur, mandatum ratificaverit. — 887. Qualis consensus sufficiat ad contrahendum. Quid, si quis fecte contrahit. An verba sint necessaria ad valorem. — 888. An sint necessaria de praecepto. — 889. An sufficiat ad contrahendum donatio annuli vel traductio sponsae. — 890. An sufficiat consensus conditionatus. — 891. Quid, si conditio est necessaria, aut turpis, aut contra substantiam matrimonii. — 892. Quid, si apponatur conditio: *si pater consenserit*. Dub. 1. Quid, si pater taceat. — 893. Dub. 2. Quid, si pater primo dissentit, et postea consentit. — 894. Dub. 3. Quid, si tempore conditionis pater erat mortuus. — 895. An, impleta conditione, requiratur novus consensus. — 896. In quo differat conditio a demonstratione, causa, modo et die. — 897. *Dissertatio* de ministro et forma Matrimonii. — 898. Solvuntur objectiones. — 899. Illationes ex nostra sententia . . . p. 59

DUBIUM II.

DE USU MATRIMONII.

ART. I.

AN USUS MATRIMONII, SIVE ACTUS CONJUGALIS, SIT LICITUS.

900. Actus conjugalis *illicitus* est: I. Si matrimonium est nullum. II. Si matrimonium est dubium. — 901. Qu. 1. An liceat contrahere cum dubio de impedimento. — 902. Qu. 2. An, cum opinione probabilis de insubsistentia impedimenti. Qu. 3. An, cum opinione probabilis probabilitate facti. — 903. Qu. 4. An in dubio de valore matrimonii jam contracti liceat petere et reddere. Et signanter, an uxor, non certa de morte primi viri, teneatur reddere secundo. — 904. Dub. 1. An, contracto matrimonio bona fide, superveniente dubio, liceat petere post diligentiam. — 905. Dub. 2. Quid, si adsit opinio probabilis tantum pro nullitate matrimonii. — 906. Dub. 3. An, nuptiis initis cum dubia fide, dubitans post diligentiam possit petere. — 907. Dub. 4. An in dubio positivo judicandum sit in favorem matrimonii contracti. — 908. An conjux teneatur credere alteri, asserenti se fecte consensisse. Quid, si audiat impedimentum a testibus fide non dignis. Quid, si audiat ab uno fide digno. — 909. III. Illicita est copula, si fiat cum periculo sanitatis. Dub. 1. An liceat petere, si alteruter conjugum laborat lepra, morbo gallico et simili. — 910. An liceat petere post balnea aut sectionem venae, vel cum febris, vel an statim post prandium. — 911. Dub. 2. An, tempore lactationis. — 912. IV. Si fiat ob voluptatem. — 913. V. Si fiat mente adultera. Quid, si conjux ad se excitandum delectetur de pulcritudine alterius personae. — 914. Quid, si delectetur de copula aliena. — 915. VI. Si fiat modo indebito. — 916. Qu. 1. An sit mortale inchoare copulam in vase praepostero. — 917. Qu. 2. An, coire situ innaturali. — 918. Qu. 3. An, cohibere seminationem post copulam inceptam. —

919. An autem uxor, viro se retrahente post seminationem, possit ipsa statim tactibus se excitare ad seminandum. — 920. VII. Si fiat in loco indebito (Remissive ad Lib. III, n. 458). — 921. VIII. Si fiat tempore indebito. — 922. Qu. 1. An liceat conjugi coire die communionis (Remiss. ad nn. 273 et 274 in hoc Lib. VI). — 923. Qu. 2. An, in diebus festis. — 924. Qu. 3. An, tempore praegnationis. An autem, secluso periculo abortus, sit venialis coitus cum praegnante. — 925. Qu. 4. An liceat coire tempore menstrui. — 926. Qu. 5. An, tempore purgationis post partum. — 927. *Licitus est autem usus matrimonii*: 1. Propter prolem. 2. Ad vitandam incontinentiam (Vide dicta n. 882, Dub. 1.). 3. Propter alios fines honestos (Vide dicta n. 883, Dub. 2.). — 928. Qu. 1. An aliquando vir teneatur petere. — 929. Qu. 2. An aliquando uxor. — 930. Qu. 3. An conjux prohibitus petere ob votum vel affinitatem contractam, possit aliquando petere. — 931. Qu. 4. An liceat petere excommunicato, et an ab excommunicato. — 932. An et quando liceat tactus, aspectus et verba turpia inter conjuges. — 933. Qu. 1. An sint mortales inter ipsos tactus et aspectus turpes, secluso periculo pollutionis. — 934. Qu. 2. Quid, si periculum pollutionis jam praevideatur. — 935. Perpenduntur quidam tactus enormiter turpes. — 936. Qu. 3. An peccet graviter conjux turpiter seipsum tangens altero absente. — 937. Qu. 4. An, si morose delectetur de copula habita vel habenda p. 82

ART. II.

AN ACTUS CONJUGALIS SIT PRAECEPTUS ET DEBITUS.

938. Conjuges per se tenentur reddere, et quandoque etiam petere. — 939. Tenentur etiam ad cohabitationem, nisi adsit justa causa excusans. Dub. 1. An possit vir expellere uxorem ob dotem non solutam. Dub. 2. An teneatur eam alere, non soluta dote. Dub. 3. An, si ipsa adulterium commiserit. — 940. De obligatione reddendi debitum. Qu. 1. An sit mortale negare debitum semel vel bis. Quid, si alter remisit petat vel si precibus cedat. Quid, si immoderate petat. Quid, si alter differat reddere ad breve tempus. — 941. Qu. 2. An multiplicitas filiorum possit esse causa justa negandi debitum. — 942. Peccat conjux reddens se impotentem. — 943. Qu. 1. An conjux teneatur reddere alteri illicite petenti. — 944. Dub. 1. Quid si culpa se tenet ex parte petentis, nempe si ille habeat votum castitatis, etc. — 945. Dub. 2. Quid, si petens sit incestuosus. — 946. Qu. 2. An conjux teneatur reddere petenti cum sola culpa veniali. — 947. Qu. 3. An liceat reddere vel petere a viro volente seminare extra vas post copulam inceptam. — 948. An conjux teneatur et possit reddere, si mutuo cum altero veroverit castitatem. Quid, si alter sit amens vel ebrius. — 949. Incestuosus, et vovens castitatem non potest petere, sed tenetur reddere. — 950. Conjux non tenetur reddere cum gravi damno suo vel prolis. An teneatur reddere alteri laboranti morbo

contagioso. Quid, si damnum sit leve, et alter sit leprosus. Quid, si damnum sit grave. Et an tunc possit reddere. Ex quibus causis possit conjux reddere cum gravi periculo salutis. — 951. An conjux possit reddere cum periculo prolis. — 952. An teneatur reddere uxor laborans febris, vel tempore menstrui aut praegnationis; aut si alter petat modo innaturali. — 953. Quid, si uxor experta sit in pariendo periculum mortis, vel filios parere mortuos. — 954. An aliquando liceat impedire generationem. Quando peccet uxor surgens aut mingens statim post copulam. Dub. 1. An puella oppressa possit statim expellere semen. Dub. 2. An liceat copulari senibus vel infirmis, plerumque non valentibus seminare intra vas. p. 118

DUBIUM III.

AN ET QUIBUS EX CAUSIS POSSIT FIERI DIVORTIUM.

955. Fit divortium quoad *vinculum*: 1. Si habentur sufficientia indicia de morte conjugis. 2. Si alter convertatur ad fidem. 3. Si fit religiosus ante consummationem. 4. Si Papa dispenset in matrimonio rato. — 956. De indissolubilitate matrimonii. — 957. An, si infidelis nolit converti, liceat fideli transire ad alias nuptias. — 958. Inter fideles matrimonium ratum solvitur tantum per professionem religiosam. — 959. An solvatur etiam per dispensationem Papae. — 960. Permittitur autem divortium quoad *torum*: I. Ob adulterium conjugis. — 961. Qu. 1. An ad divortium sufficiat suspicio de adulterio. — 962. Qu. 2. An liceat facere divortium ob sodomiam vel bestialitatem commissam a conjugue. Qu. 3. An, ob copulam sine seminatione. — 963. Qu. 4. An vir, cognito adulterio uxoris, teneatur eam dimittere. — 964. Qu. 5. An uxor teneatur divertere a viro adultero. — 965. Et an conjux innocens teneatur recipere alterum adulterum emendatum. — 966. Qu. 6. In quibus casibus conjux nequit divertere ab adultero: 1. Casus, si uterque sit reus adulterii. 2. Si conjux consentiat in adulterium alterius. 3. Si adulterium accidat sine culpa. 4. Si injuria remittatur. — 967. Dub. 1. An, facto divortio per sententiam iudicis, possit conjux innocens adulterium ad se revocare. Dub. 2. Quid si, facto divortio, innocens etiam adulteretur. — 968. Dub. 3. An vir possit adulteram dimittere propria auctoritate. — 969. Facta juridica separatione, vir potest ingredi religionem aut fieri sacerdos, invita adultera. Adultera vero id non potest nisi de licentia alterius. — 970. Permittitur II. divortium ob saevitiam alterius. — 971. Qu. 1. An ob hanc causam possit conjux recedere propria auctoritate. Qu. 2. An possit fieri religiosus altero invito. Qu. 3. Qualis timor sufficiat ad faciendum divortium ob saevitiam. — 972. Qu. 4. An sola verbera sint justa causa divortii. — 973. Permittitur III. divortium conjugii, si alter trahat eum in peccatum. IV. Ob morbum contagiosum. — 974. Permittitur V. imo aliquando praecipitur divortium ob

haeresim alterius. — 975. Permittitur VI. Ob mutuum consensum. — 976. Facto divortio, apud quem sint filii educandi. Et cuius conjugis expensis. — 977. An uxor teneatur sequi virum ad cohabitationem. . . p. 136

CAPUT III.

De Impedimentis Matrimonii.

978. Impedimenta alia sunt impediencia, alia dirimentia. — 979. An Ecclesia possit constituere impedimenta dirimentia. — 980. Quis possit ea constituere. Dub. 1. An episcopi. — 981. Dub. 2. An impedimenta dirimentia apposta ab Ecclesia obligent infideles p. 155

DUBIUM I.

QUAE SINT IMPEDIENDA IMPEDIENCIA TANTUM.

982. Quae reddant matrimonium illicitum: I. *Ecclesiae vetitum*, scil. prohibitio episcopi, etc. — 983. II. *Tempus feriarum*, quo prohibentur solemnitates, benedictio, etc. — 984. Dub. 1. An tunc liceat consummare. Dub. 2. An liceat consummare ante benedictionem. — 985. III. *Catechismus*. IV. *Crimen*, scil. incestus, raptus, uxoricidium, etc. V. *Sponsalia*. — 986. VI. *Votum* castitatis aut religionis. Dub. 1. An episcopus possit dispensare in voto castitatis emisso post matrimonium. — 987. Dub. 2. An in voto ante matrimonium, ad debitum petendum. An id possit Mendicantes. Dub. 3. An aliquando episcopi, etiam ad matrimonium contrahendum. — 988. Impedit etiam matrimonium: 1. *Clandesinitas*. 2. *Omissio benedictionis*. — 989. 3. *Omissio denuntiationum*. — 990. Dub. 1. An peccet graviter parochus eas omittens, si aliunde sciat non esse impedimentum. Et quod dicitur de obligatione denuntiationum ante matrimonium, idem dicitur post illud. Quid, si una tantum denuntiatio omittatur. — 991. Dub. 2. An denuntiationes faciendae in ecclesia et in Missa. Dub. 3. In qua parochia debent fieri. — 992. Dub. 4. In quibus diebus festivis. Et an aliquando possint fieri in diebus ferialibus. — 993. Quando sint repetendae. — 994. De obligatione denuntiandi impedimenta. — 995. Dub. 1. An teneatur denuntiare impedimentum quod illud probare nequit. — 996. Dub. 2. An unus testis de impedimento impediatur matrimonium. — 997. Requisita ut talis testis impediatur. — 998. Dub. 3. An sufficiat unus testis, si sponsalia fuerint jurata. — 999. An fama impediatur matrimonium. Quid, si iudex privatam habuerit notitiam famae aut ipsius impedimenti. — 1000. An contrahens teneatur impedimentum fateri. — 1001. Quid debeat agere parochus cognito impedimento. — 1002. Dub. 1. An parochus teneatur impedire matrimonium, si ipse solus noverit impedimentum. Dub. 2. Quid, si Ordinarius solus sit impedimenti conscius. — 1003. Quis possit dispensare in denuntiationibus. — 1004. An episcopus, et ob quam causam. — 1005. Causae ob quas episcopus

teneatur dispensare. — 1006. Causae ob quas non tenetur, sed potest dispensare. — 1007. Dub. 1. An possit dispensare vicarius generalis. Dub. 2. An aliquando parochus possit dispensare, aut saltem declarare p. 156

DUBIUM II.

QUAE SINT IMPEDIENDA DIRIMENTIA MATRIMONIUM.

1008. Impedimenta dirimentia sunt quidem, videlicet: 1. *Error*, 2. *Conditio*, 3. *Votum*, 4. *Cognatio*, 5. *Crimen*, 6. *Cultus disparitas*, 7. *Vis*, 8. *Ordo*, 9. *Ligamen*, 10. *Honestas*, 11. *Aetas*, 12. *Affinis*, 13. *Si clandestinus*, 14. *Et impos*, 15. *Raptave sit mulier, nec parti reddita tuae*. — 1009. I. *Error personae*. — 1010. De errore circa personam. — 1011. De errore circa qualitates personae. — 1012. An irriter matrimonium error circa qualitatem, si dederit causam contractui. — 1013. Dantur tres regulae ad dignoscendum quando error qualitatis redundat in substantiam. — 1014. Prima, si quis actualiter contrahit sub conditione qualitatis. — 1015. Secunda, si qualitas est propria cuiusdam personae. — 1016. Tertia, si consensus fertur directe in qualitatem. — 1017. II. *Conditio*, scilicet servilis. Plura notanda usque ad n. 1023. — 1024. III. *Votum solemne*. — 1025. Dub. 1. An hoc dirimat matrimonium jure divino vel ecclesiastico. — 1026. Dub. 2. An Papa possit dispensare in voto solemni. — 1027. IV. *Cognatio*. Et 1° de cognatione legali. — 1028. 2° De cognatione spiritali (de qua, vide dicta de Bapt., ex num. 146). — 1029. 3° De cognatione carnali, et de regulis pro distinguendis gradibus. — 1030. Arbor consanguinitatis. — 1031. V. *Crimen*. Primum, homicidium. Secundum, adulterium. — 1032. Tertium, raptus. — 1033. Assignatur regula: 1° Utrouque patrante, scil. si adsit solum homicidium. — 1034. An requiratur quod intentio matrimonii alteri sit manifestata. — 1035. 2° Uno patrante, scil. si adsit homicidium cum adulterio. — 1036. Requisita ad hoc impedimentum incurrendum. — 1037. 3° Neutro patrante, scil. si adsit adulterium sine homicidio. Requisita ad hoc impedimentum. — 1038. Dub. 1. An tacurnitas adulterae sufficiat pro consensu. — 1039. Dub. 2. An promissio ficta inducat impedimentum. — 1040. Dub. 3. An promissio conditionata inducat impedimentum. — 1041. Dub. 4. An ad incurrendum impedimentum requiratur ut promissio fuerit mutua. — 1042. Oritur etiam impedimentum ex adulterio cum matrimonio attentato vivente conjuge. — 1043. Peccat qui vivente conjuge promittit alteri matrimonium. — 1044. VI. *Disparitas cultus*. Quid de matrimonio cum haereticis. — 1045. VII. *Vis*, sive metus gravis et injuste incussus ad extorquendum matrimonium. — 1046. In quo vis differat a metu. Et quid sit metus ab intrinseco, et metus ab extrinseco. — 1047. Quae requirantur ad metum gravem. — 1048. Quae mala constituent metum gravem. — 1049. Quae requirantur ut metus irriter matrimonium. — 1050. Dub. 1. Quid,

si iudex injuste aliquem damnet, et promittat liberationem si ducat filiam. — 1051. Dub. 2. Quid, si reus juste damnetur. — 1052. Dub. 3. Quid, si quis esset innocens, sed juste damnetur secundum allegata. — 1053. Dub. 4. Quid, si medicus neget mederi, nisi ducas filiam. — 1054. Dub. 5. An metus irriter matrimonium de jure naturae aut ecclesiastico. — 1055. Dub. 6. An irriter metus levis. — 1056. Dub. 7. An metus reverentialis. — 1057. Dub. 8. An possit resiliere qui metum incussit. — 1058. VIII. *Ordo*. — 1059. An ordo sacer dirimat matrimonium de jure divino. — 1060. IX. *Ligamen*. — 1061. X. *Honestas*. Non oritur hoc impedimentum ex sponsalibus incertis, neque ex conditionatis. — 1062. Qu. 1. An ex matrimonio nullo. — 1063. Qu. 2. An ex sponsalibus juste dissolutis. — 1064. Qu. 3. An ex matrimonio clandestino. — 1065. XI. *Aetas*. — 1066. Vide plura de matrimonio impuberum. — 1067. An sit nullum matrimonium contractum, si puer aetate completa nequeat coire. Quid de matrimonio senum. — 1068. XII. *Affinis*. — 1069. De impedimento affinitatis ante matrimonium contractum. — 1070. De impedimento non petendi. — 1071. Qu. 1. An uxor cognita per metum a consanguineo viri privetur jure petendi. — 1072. Qu. 2. An ignorantia excuset ab hoc impedimento contrahendo. Et primo, si ignorantia sit juris. — 1073. Secundo, si ignorantia sit facti. — 1074. Tertio, si ignorantia sit poenae. — 1075. Qu. 3. An ad contrahendam affinitatem requiratur ut copula ex utraque parte sit consummata. — 1076. Qu. 4. Quis possit dispensare in hoc. — 1077. Poena contrahentium cum impedimento affinitatis. — 1078. XIII. *Clandesinitas*. — 1079. Quid, si alicubi non possit haberi parochus. — 1080. An peregrini valide contrahant sine parochis. — 1081. Quis intelligatur nomine parochi. — 1082. An parochus excommunicatus aut irregularis, etc. — 1083. Dub. 1. An excommunicatus assistens peccet graviter. — 1084. Dub. 2. An talis parochus possit alteri dare licentiam. — 1085. Quales testes sufficiant. — 1086. Quid, si sint duo parochi. Vel si sponsi habeant duo domicilia. — 1087. An sufficiat parochus alterutris sponsi. — 1088. Sufficit licentia praesumpta de praesenti, et oretenus. — 1089. De vagabundis. — 1090. De militibus. — 1091. De peregrinis, carcere detentis, aegris, puellis in conservatoriis degentibus, etc. — 1092. An valide nubant sponsi coram parochis nolente. — 1093. An licite. — 1094. Quomodo peccet parochus non interrogans de consensu, vel non dicens: Ego vos conjungo, etc. — 1095. XIV. *Impotentia*. Vide plura apud Busenbaum. Qualis impotentia dirimat matrimonium. — 1096. 1°. De impotentia ex maleficio. 2°. Ex frigiditate. 3°. Ex improportione corporum. — 1097. Dub. 1. An valeat matrimonium, si femina possit incidere cum periculo gravis morbi, sed non mortis. — 1098. Dub. 2. An, soluto matrimonio per arctitudinem feminae, si potest per copulam cum secundo viro fiat apta primo, teneatur ad primum redire. — 1099. Dub. 3. An femina arcta teneatur pati

incisionem. — 1100. Dub. 4. An teneatur pati incisionem claustrum virginalis, si, etc. — 1101. Quid agendum, si impotentia est certa. — 1102. Quid, si dubia, et dubium antecedit matrimonium. — 1103. Quid, si dubium superveniat. — 1104. Quid in dubio an matrimonium sit consummatum, vel an impotentia praecesserit. — 1105. Quid censendum de matrimoniis in partibus haereticorum. — 1106. XV. *Raptus*. — 1107. Ad incurrendum impedimentum raptus, requiritur ut mulier rapiatur 1° de loco ad locum; 2° causa matrimonii; 3° invita. — 1108. Quid, si vir rapiat eam cum qua sponsalia contraxerat. p. 175

DUBIUM III.

QUOMODO MATRIMONIUM INVALIDUM SIT REVALIDANDUM.

1109. Quomodo revalidandum matrimonium, si fuit nullum ob consensum fictum vel metu extortum. Quomodo, si ob impedimentum occultum. — 1110. Qu. 1. An in matrimonio nullo ob impedimentum occultum revalidandum, iterum requiratur assistentia parochi et testium. — 1111. Qu. 2. Quomodo et quando impedimentum censetur occultum. — 1112. Qu. 3. An sit revalidandum matrimonium coram parochis et testibus, si ipsi tempore matrimonii contracti erant conscii impedimenti. — 1113. Qu. 4. An, qui fecte contraxit matrimonium teneatur ex justitia illud revalidare per verum consensum. — 1114. Qu. 5. An, si quis fecte vel ex metu contraxit, debeat alterum conjugem certiorare de matrimonii nullitate. — 1115. Qu. 6. An, si matrimonium fuit nullum ob aliquod impedimentum, oporteat ut uterque fiat conscius de nullitate. — 1116. Quid in casu urgentis necessitatis. — 1117. Qu. 7. Quotuplici modo possit renovari sive exigi consensus a parte inscia impedimenti. p. 235

DUBIUM IV.

A QUO ET OB QUAM CAUSAM POSSIT DISPENSARI IN IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

1118. In quibus impedimentis *Papa* possit dispensare. — 1119. An *Papa* possit unquam dispensare in iis quae sunt de jure divino. — 1120. An aliquando in impedimentis de jure naturae. — 1121. An possit *episcopus* dispensare in impedimentis dirimentibus. — 1122. Qu. 1. An possit, urgente necessitate, dispensare in eis ante matrimonium contractum. — 1123. Qu. 2. An, post contractum. — 1124. Qu. 3. An tunc requiratur ut matrimonium sit contractum bona fide. — 1125. Qu. 4. An episcopus possit hanc facultatem alteri delegare. — 1126. Episcopi possunt dispensare in omnibus impedimentis quae impediunt matrimonium de jure humano, vel quae matrimonium superveniunt. — 1127. An *regulares* possint dispensare ad petendum debitum. — 1128. An ipsimet possint dispen-

sare in voto castitatis ad contrahendum matrimonium urgente necessitate. — 1129. Quae sint causae justae ad dispensandum in impedimentis dirimentibus. — 1130. Ad duntur aliae causae sufficientes. An sufficiat subministratio majoris pecuniae. — 1131. Not. 1. Quid explicandum ut dispensatio non sit subreptitia. Not. 2. Veritas causarum pertinet ad valorem dispensationis. — 1132. Qu. 1. An cessante causa cesset dispensatio. — 1133. Qu. 2. Quid in dubio an causa falso allegata fuerit finalis, vel an allegata fuerit vera. — 1134. Qu. 3. An in supplicatione exprimendum sit copulam incestuosam habitam fuisse cum intentione facilius obtinendi dispensationem. — 1135. Quid, si copula non fuerit ex tali intentione praehabita. — 1136. Qu. 4. An possit manifestari gradus remotior, tacito propinquiori. — 1137. Qu. 5. An petens secundam dispensationem debeat exprimere primam. — 1138. Qu. 6. An, si quis habeat plura impedimenta ejusdem speciei, debeat omnia exprimere. — 1139. Qu. 7. An possint seorsim impetrari dispensationes plurium impedimentorum. — 1140. Qu. 8. An, si quis post obtentam dispensationem, rursus co-

gnoverit consanguineam sponsae, indigeat nova dispensatione. — 1141. Qu. 9. An, interveniente copula incestuosa inter sponso, antequam dispensatio executioni mandetur, nova dispensatio requiratur. — 1142. Qu. 10. An, si contrahentes sint diversae dioecesis, unusquisque a proprio episcopo sit dispensandus. — 1043. Qu. 11. Quae sint clausulae in dispensationibus S. Poenitentiarum. — 1144. Qu. 12. In quibus impedimentis S. Poenitentiarum possit dispensare. — 1145. Not. 1. Ad dispensationis valorem non requiritur consensus ejus cui prodest. — 1146. Not. 2. Quid exprimendum quando dispensatio petitur a Dataria, et quid, quando a S. Poenitentiarum. — 1147. Formula supplicationis ad S. Poenitentiarum pro impetranda dispensatione impedimenti vel voti castitatis, ad celebrandum aut revalidandum matrimonium. — 1148. Formula exsequendi matrimonii dispensationes p. 247

APPENDIX EDITORIS

AD TRACTATUM DE MATRIMONIO.

Decretum *Ne temere*. p. 267

LIBER SEPTIMUS

DE CENSURIS ECCLESIASTICIS ET IRREGULARITATIBUS

CAPUT I.

De Censuris in genere.

DUBIUM I.

QUID SIT CENSURA ECCLESIASTICA.

1. Quid est censura. — 2. An censura privet bonis internis. — 3. An degradatio vel depositio sit censura. — 4. An cessatio a divinis. — 5. An irregularitas (de qua vide etiam infra n. 341) p. 271

DUBIUM II.

QUOTUPLEX SIT CENSURA.

6. Quotupliciter censurae dividantur. An censurae latae ab episcopo in synodo sint perpetuae et tamquam latae a jure. — 7. Quando censurae reputentur esse latae sententiae. — 8. Quando ferendae p. 272

DUBIUM III.

QUI POSSINT FERRE CENSURAM, ET IN QUOS.

9. Quis possit censuram ferre. — 10. Ex potestate *ordinaria*, possunt 1. Papa. 2. Episcopi. An autem eorum vicarii. 3. Praelati regulares. 4. Concilia et capitula. 5. Qui

hoc habent ex privilegio. — 11. Quis possit ferre censuras ex potestate *delegata*. Non possunt 1. Parochi. 2. Laici. 3. Feminae. — 12. Quot condiciones requirantur ut quis possit censuram ferre: 1. Ut sit vir. 2. Baptizatus. 3. Tonsuratus. 4. Compos rationis. 5. Ut habeat jurisdictionem expeditam. 6. Ut libere agat. — 13. Quae condiciones, ut quis possit censura ligari: 1°. Ut sit homo. 2°. Baptizatus. 3°. Compos rationis. An ebrui vel amentes ad tempus. — 14. An impuberes doli capaces. — 15. 4°. Ut sit subditus. — 16. An reges. — 17. An peregrini. — 18. 5°. Ut sit persona determinata, quoad excommunicationem. — 19. An excommunicatio in communitatem sit valida et licita. — 20. Praelati regulares possunt censuras ferre in subditos ubique existentes. — 21. Qu. 1. An episcopus existens extra dioecesim possit ferre censuras in subditos. — 22. Qu. 2. An contra existens in dioecesi possit ligare censura subditum extra dioecesim. — 23. Qu. 3. An subditus delinquens extra dioecesim incurrat censuram latam per praeceptum in futuris delinquentes. — 24. An monasteria regularium sint loca exempta. — 25. Quid, si agatur de damno resarciendo. — 26. Qu. 4. An episcopus possit censuras ferre in subditum alienum delinquentem in sua dioecesi. — 27. Qu. 5. An censura lata generaliter liget alienigenas. — 28. Quomodo quis ligari possit pluribus censuris p. 274

DUBIUM IV.

OB QUAM CAUSAM POSSIT FERRI CENSURA.

29. Ob quale peccatum incurrantur censurae. — 30. An ob veniale incurrat levius suspensio vel interdictum. — 31. An aliae censurae ob veniale sint nullae. Et quid ex hoc inferatur. — 32. An in dubio de gravitate materiae incurrat censura. — 33. An praeceptum sub censura obliget sub gravi. — 34. An ad incurrandam censuram actus debeat esse externus. — 35. An possit imponi censura contra officium recitantes distracte. — 36. An actus peccati debeat esse consummatus. An censura contra homicidam incurrat etiam a mandante, etc. — 37. An censura contra mandantem, etc. incurrat etiam effectu non secuto. — 38. Observa distinctionem. — 39. Utrum incurrat in dubio an mandatum influxerit. — 40. Quid, si dans consilium pro occisione illud revocet ante executionem. — 41. An requiratur culpa propria. — 42. Quid excuset a censura incurrenda. — 43. An ad incurrandam censuram requiratur scire crimen vetitum esse etiam ab Ecclesia. — 44. An hoc valeat etiam pro suspensione et interdicto. — 45. An detur ignorantia excusans a censura, quin excuset a mortali. — 46. An metus gravis excuset a censura. — 47. Quando excuset ignorantia etiam crassa. — 48. An excuset ignorantia affectata. — 49. An incurrat censura ob peccatum mere praeteritum. An episcopi possint ferre censuras pro delictis futuris. — 50. Censura est *invalida*: I. Ob defectum *ferentis*. — 51. II. Si praeteritur *ordo iudicii*. — 52. An in omnibus censuris requiratur monitio *rei*. — 53. An censura sine monitione sit nulla. — 54. Et quando sit nulla ob peccatum mere praeteritum. — 55. An requiratur monitio, si censura sit a jure ferendae sententiae. — 56. An monitio debeat esse trina cum debito intervallo. Et an debeat fieri ab ipso iudice. — 57. Quid, si censura sit contra plures generaliter. — 58. An censura sine trina monitione sit invalida. — 59. Quid notandum quoad *sententiam* censurae. — 60. Quae solemnitates in ea sint servandae. — 61. Quando autem istae solemnitates non requirantur (Vide ibid. alia notanda). — 62. An incurrat censura lata disjunctive, v. gr. *Sit excommunicatus vel suspensus*. — 63. An possit ferri censura sub conditione. — 64. An, transacto termino, incurrat censura si creditor proroget. — 65. Vide alia notanda circa ordinem ferendi censuras. — 66. III. Censura est invalida ob defectum justae causae. — 67. Quomodo quis se gerere debeat in dubio an incurrerit censuram. — 68. An in dubio censura iudicanda sit justa. Et an reus teneatur parere iudici jubenti aliquid sub censura, si patet probabiliter ad id non teneri p. 284

DUBIUM V.

QUI POSSINT ABSOLVERE A CENSURIS.

69. Distinguendum inter censuram per sententiam particularem ab homine, et inter latam a jure vel ab homine per sententiam

generalem. — 70. Quis possit absolvere a censuris latis a jure. — 71. An omnes confessori possint absolvere ab excommunicatione minori. An simplex sacerdos. — 72. Quis possit absolvere a censuris latis ab homine per sententiam particularem. — 73. Quis, si per sententiam generalem contra personas indeterminatas. — 74. Quae censurae reservatae possint absolvi ab episcopo per cap. *Liceat*. — 75. Vide verba capituli. — 76. Not. 1. An episcopus possit dispensare in irregularitate propter haeresim. Not. 2. Quando crimen dicatur occultum vel deductum ad forum. — 77. Dub. 1. An possit absolvi ab episcopo qui fuerit punitus in foro alterius episcopi. — 78. Dub. 2. An crimen publicum in uno loco possit absolvi ab episcopo in alio, ubi est occultum. — 79. Not. 3. Qui veniant nomine episcoporum. Not. 4. Qui veniant nomine subditorum. Not. 5. Episcopi possunt absolvere a casibus papalibus occultis, reservatis etiam post Tridentinum. (Remissive ad Lib. VI, n. 594). — 80. Not. 6. An episcopi gaudeant hac facultate, ubi Tridentinum non est receptum. — 81. Qu. 1. An episcopus possit dispensare in irregularitatibus et suspensionibus cum suo subdito in aliena dioecesi morante. — 82. Qu. 2. An facultas concessa in cap. *Liceat*, fuerit revocata per bullam *Coenae*. — 83. Verior sententia. — 84. Qu. 3. An episcopi possint absolvere a censuris bullae *Coenae* impositas adire Romam. — 85. Qu. 4. Quinam dicantur impediti. — 86. Quid, si impedimentum sit ad breve tempus; et quid, si ad longum. — 87. An teneatur reus absolutus deinde se praesentare Pontifici, si jam sit emendatus et parti satisfacerit. — 88. Quid, si impedimentum sit perpetuum. Et qui dicantur perpetuo impediti. — 89. Qu. 5. An impediti teneantur adire Romam per epistolam aut procuratorem. — 90. Qu. 6. An episcopus possit absolvere haereticum impeditum, etiam per alium. — 91. Qu. 7. An, cum inferior absolvit impeditum a casu reservato sine censura, teneatur poenitens se praesentare superiori. — 92. Qu. 8. An impediti adire episcopum possint a quocumque absolvi. — 93. Qu. 9. An possint episcopi generaliter delegare aliis facultatem eis concessam in cap. *Liceat*. — 94. De facultate Mendicantium absolventi reservata. — 95. Quas censuras possint regulares absolvere quoad *saeculares*. — 96. An possint eos absolvere a casibus papalibus occultis. — 97. An pro foro externo. — 98. An a casibus ab episcopis sibi reservatis. — 99. An a censuris episcopis reservatis a jure vel a consuetudine. — 100. An a casibus *Clementis* occultis. — 101. An regulares possint absolvere *subditos* ab omnibus casibus papalibus extra bullam *Coenae*. — 102. An etiam novitios. — 103. An novitios, etiam a censuris ab episcopo sibi reservatis. — 104. An praelati regulares possint absolvere subditos a casibus bullae *Coenae* (usque ad n. 106). — 107. An subditos, a censura ob percussionem alterius religiosi aut clerici saecularis. — 108. Quid circa recipientes bullam *Cruciatam*. Remissive. — 109. Regulae pro absolventis cen-

suris. — 110. An, data facultate absolvendi a papalibus, comprehendantur censurae bullae Coenae. — 111. An in jubileo, data potestate absolvendi, omnes censurae comprehendantur, etiam latae ab episcopo specialiter. — 112. An habens facultatem circa casus bullae Coenae possit absolvere etiam ab haeresi (usque ad n. 113). — 114. Quid amplius notandum circa facultates regularium. — 115. Quid amplius, circa facultatem concessam in jubileis . . . p. 302

DUBIUM VI.

QUOMODO DANDA SIT ABSOLUTIO A CENSURA.

116. Quomodo absolvendae censurae in foro externo, et quomodo in interno. — 117. An possit absolvi absens. — 118. De eo qui absolutus est in jubileo. — 119. De absolute metum extorta. — 120. An valeat absolutio, non satisfacta parte. — 121. Quid, si cum hac conditione sit concessa facultas. — 122. An secuta satisfactio, de se auferatur censura. — 123. An valeat et liceat absolutio sub conditione. — 124. An possit dari absolutio ad reincidentiam. — 125. An ad reincidendum requiratur nova culpa. — 126. An censura possit absolvi circa confessionem. — 127. Ad absolvendas censuras requiritur 1. Satisfactio partis. — 128. In quibus casibus possit reus absolvi ante satisfactionem. — 129. Requiritur 2. ut reus praestet juramentum non amplius committendi crimen, si sit valde enorme. — 130. Requiritur 3. ut censuratus petat absolutioem. — 131. Plura notanda. Quid, si reus adhuc sit contumax vel invitus, vel oblitus non petierit. — 132. An valeat absolutio si reus falsum exponat . . . p. 327

CAPUT II.

De Excommunicatione.

DUBIUM I.

QUID SIT ET QUOTUPLEX.

133. Quid sit excommunicatio. Quenam veniat illius nomine, majorne an minor; et qui sint vitandi. — 134. Resolutiones. — 135. Quid requiratur ut quis sit vitandus. Vide constitutionem concilii Constantiensis. — 136. De 1^a conditione, ut sit nominatim excommunicatus. — 137. De 2^a conditione, ut sit publice denunciatus. — 138. An liceat toleratis cum aliis communicare. — 139. An peccet inducens excommunicatum toleratum ad communicandum in divinis sine necessitate. — 140. An idem de suspensio et interdicto vitando. — 141. Quando percussor clericus sit vitandus. — 142. An ad vitandum eum requiratur notorietas facti. — 143. An sufficiat ut alicui factum sit notum. — 144. An requiratur etiam notorietas juris. — 145. An percussor notorius in uno loco sit vitandus in aliis ubi non est notus. — 146. Quando possit credi vitandus absolutus . . . p. 333

DUBIUM II.

OB QUAM CAUSAM INCURRATUR ET QUEM EFFECTUM HABEAT EXCOMMUNICATIO MINOR.

147. Ob quam causam incurratur excommunicatio minor. — 148. An episcopus possit alicui interdicare sacramenta. — Effectus directus excommunicationis minoris est privatio suscipiendi sacramenta. — 149. An sit privatio etiam ministrandi. — 150. Effectus indirectus est privatio electionis passivae ad beneficia. — 151. Incurritur communicando cum vitando. — 152. An sit mortale recipere sacramenta cum excommunicatione minori. An ministrare. — 153. An incurratur cum solo veniali. — 154. Et an hoc veniale possit omitti in confessione. — 155. Quis possit absolvere ab ea. An etiam a quocumque qui potest absolvere venialia. — 156. Quis incurrat. Remissive . . . p. 339

DUBIUM III.

QUOS EFFECTUS HABEAT EXCOMMUNICATIO MAJOR.

157. Qui sint effectus mediati excommunicationis majoris. — I. Irregularitas, ob exercitium Ordinis. — II. Suspicio de haeresi, si per annum insordescat. — 158. Qui sint effectus immediati. — I. Privatio susceptionis sacramentorum licitae, et etiam validae quoad Poenitentiam. — 159. An excommunicatus, sine culpa suscipiens Poenitentiam, valide absolvatur ante absolutionem censurae. — 160. Plura notanda. — 161. An excommunicatus teneatur tollere impedimentum excommunicationis ad implenda praecepta. — 162. II. Privatio communium suffragiorum, etc. — 163. An possit offerri Sacrificia, etc., nomine Ecclesiae pro excommunicato vitando, si non stet per ipsum quominus absolvatur. — 164. An possint offerri pro excommunicato tolerato. — 165. III. Privatio administrandi sacramenta. An peccent fideles sine causa recipientes sacramenta ab excommunicato tolerato. — 166. An excommunicatus vitandus valide ministret sacramenta. — 167. An sacramentum Poenitentiae. — 168. Quid, si sit toleratus. Et quid in articulo mortis. — 169. An excommunicatus licite ministret sacramenta. — 170. Quando etiam vitandus. — 171. Quam poenam incurrat excommunicatus, illicite sacramenta ministrans. An vitandus incurrat irregularitatem ministrans Poenitentiam. — 172. Quam poenam incurrat recipiens sacramenta sine necessitate a vitando. — 173. IV. Privatio divinarum officiorum. Quomodo peccet communicans in divinis cum vitando. Et an liceat recitare privatim Officium cum ipso. — 174. An vitando liceat usus sacramentalium, orare privatim in ecclesia. — 175. Quid si vellet interesse Missae, etc. — 176. Ad quid teneantur clerici, si excommunicatus nolit recedere. An alii assistentes peccent tunc mortaliter. Et an incurrant excommunicationem minorem. — 177. Quae veniant nomine divinarum officiorum. An vitandus possit audire concionem, lectionem, etc. Quomodo debet expelli, alias Missa inter-

rumpi. Et, an inchoato canone. — 178. An excommunicatus teneatur ad Horas. Et an et quando peccet dicendo: *Dominus vobiscum*. Aut recitando cum alio privatim. — 179. V. Nullitas beneficii collationis, praesentationis, etc. — 180. Plura notanda; et an idem dicendum de collatione dignitatum, etc. Quid, si ante excommunicationem fuisset praesentatus. Et an beneficiatus faciat fructus suos. — 181. An toleratus sit inhabilis ad beneficia, officia, etc. — 182. An valida sit collatio beneficii alicui, qui ignoret se esse excommunicatum. — 183. An excommunicatus privetur fructibus beneficii ante sententiam. — 184. VI. Privatio communicationis forensis. An possit se defendere in iudicio. An agere. An testificari. An tueri alios. — 185. VII. Privatio usus jurisdictionis. — 186. VIII. Privatio ecclesiasticae sepulturae. — Vide ibidem plura notanda de pollutione ecclesiae vel coemeterii, de exhumatione, comitantibus, sepelientibus, etc. — 187. Quid, si sit haereticus non denunciatus. — 188. IX. Privatio communicationis civilis. — Et 189. 1° Os. — 190. 2° Orare. — 191. 3° Vale. — 192. An liceant signa urbanitatis sine verbis. — 193. An liceat resalutare. — 194. 4° Communio, id est contrahere, cubare, habere societatem, etc. — 195. 5° Mensa. Quid, si casu accidat. — 196. Quale peccatum sit communicare cum vitando. — 197. Peccat graviter communicans: 1. In divinis. 2. In eodem crimine. — 198. An sit mortale communicare frequenter cum vitando. — 199. In quibus casibus communicans cum vitando incurrat excommunicationem majorem. — 200. In quibus casibus liceat cum vitando communicare (usque ad n. 208) . . . p. 342

DUBIUM IV.

OB QUAS CAUSAS INCURRATUR EXCOMMUNICATIO MAJOR.

ART. I.

QUAE SINT EXCOMMUNICATIONES NON RESERVATAE.

209. Excommunicationes contra omnes. — 210. Contra clericos. — 211. Contra religiosos. — 212. Excommunicationes adjectae a Tridentino. — Dub. 1. An incurrant excommunicationem cogentes puellas ingredi monasteria tantum ut educerent. — Dub. 2. An cogentes ex metu reverentia. — Dub. 3. An cogentes mares. An impediens ingressum puellae. . . . p. 366

ART. II.

QUAE SINT EXCOMMUNICATIONES RESERVATAE EPISCOPIS.

213. Excommunicatio: 1. In eum qui leviter percutit clericum. — 2. In eos qui absolvuntur in articulo mortis et postea non se praesentant superiori. — 3. In Fratres Minores, etc. — 4. In procurantes abortum foetus animati, effectu secuto. — 5. In eos qui communicant

in eodem crimine, etc. — 6. Excommunicationes quas episcopi sibi reservant. — 214. De excommunicatione imposita ex monitorio. — 215. An obligatus revelare damnum, nisi revelet, etc. — 216. An sit obligatio revelare crimen emendatum. — 217. Qui, facto monitorio, excusentur a revelando. . . p. 371

ART. III.

QUAE SINT PPAE RESERVATAE, EXTRA BULLAM COENAE.

218. Excommunicationes reservatae Papae contra omnes. — 219. Excommunicationes reservatae contra clericos et religiosos. — 220. Specialiter agitur I. De excommunicatione contra duellantes et cooperantes. — 221. Agitur II. De excommunicationibus latis contra violantes clausuram monialium. — 222. Dub. 1. An ingredientes sine licentia incurrant excommunicationem reservatam, si non intrent praetextu facultatum. Dub. 2. An incurrant omnes introductes in clausuram. — 223. Dub. 3. An talis licentia debeat esse in scriptis. Dub. 4. An licentia debeat esse specialis. — 224. Dub. 5. A quo debeat concedi. — 225. Dub. 6. Quae causa requiratur ad licentiam concedendam. 226. Plura notanda circa ingressum medicorum et aliorum officialium. — 227. De ingressu confessoriorum. — 228. Dub. 7. An ingrediens cum licentia teneatur statim egredi. — 229. De alia excommunicatione reservata in moniales violantes clausuram et in alios cooperantes. — 230. De alia excommunicatione reservata contra mulieres violantes clausuram religiosorum. — 231. Quae feminae excipiantur ab hac prohibitione. Et quae domus veniant nomine conventuum. — 232. De prohibitione colloquendi cum monialibus, juxta jus commune. Quid, circa regulares. — 233. Dub. 1. An veteretur solus accessus sine colloquutione. — 234. Dub. 2. An loquentes per nutus aut signa incurrant casum reservatum. — 235. Dub. 3. An peccet graviter semel colloquens cum moniali. — 236. Dub. 4. An in tali locutione detur parvitas materiae, et an detur in regularibus. — 237. Dub. 5. An liceat colloqui cum moniali ob utilitatem sine licentia. — 238. Dub. 6. An cum abbatisa. — 239. Dub. 7. Qui eximantur ab hac prohibitione. 1°. Consanguinei in primo et secundo gradu. 2°. Metu coacti. 3°. Pauperes et quae sunt. — 240. Dub. 8. An impubes. — 241. Dub. 9. An regulares incurrant excommunicationem latam ab episcopo. — 242. Dub. 10. An peregrini. — 243. An episcopi colloquentes cum monialibus in aliena dioecesi incurrant excommunicationem latam ab Ordinario loci. — 244. DISSERTATIO super censuris circa sententias pertinentes ad Conceptionem beatae Virginis Mariae. Enuntiantur bullae editae super hac materia. — 245. Quando incurrant poenas contradictores piaer sententiae (usque ad n. 247). — 248. Quando ejus fautores. — 249. Probatur pia sententia (usque ad n. 262). — 263. An liceat emittere votum profundendi vitam ob defensionem praeservationis B. V. Mariae a labe originali p. 373

ART. IV.

QUOMODO INTELLIGENDA EXCOMMUNICATIO
PERCUSSORIS CLERICORUM.

264. Verba canonis. — 265. Quid intelligitur 1. per verba: *Si quis*. An impuberes, et a quo ipsi possint absolvi. — 266. Quomodo comprehendantur etiam mandantes, consulentes, etc. — 267. Quomodo rati habentes. — 268. Quomodo non impediunt. — 269. An, qui tenentur impedire tantum ex charitate. — 270. Quid intelligatur 2. per *Clericum*. — 271. Quid 3. per *Monachum*. An Eremitae. — 272. Quid 4. per verba: *Manus injecerit*. — 273. An requiratur ut percussio sit cum peccato mortali et externe gravi. — 274. Incurrit: 1°. Clericum conspuens, vel aliter gravi injuria afficiens. — 2°. Violenter detinens, etc. — 3°. Persequens eum, ut decedat. — 4°. Apprehendens equum, etc. — 5°. Haec agens, etiam clerico consentiente. — 6°. Clericus seipsum percussit; sed alii negant. — 7°. Judex laicus percussit clericum, vel ecclesiasticum percussit per laicum. — 275. Non incurrit: 1°. Fur, clam furans. — 2°. Percussit jocose, vel casu. An pueri clerici, se percussit. Et an defendentes se vel suos, aut sua. — 3°. Si absit mortale. — 4°. Percussit clericum per ignorantiam aut inadvertentiam, aut per iram subitanam. Dub. 1. Quid, si quis percussit, ignorans alterum esse clericum, animo tamen comparatus quod percussit, etiam si sciret. Dub. 2. An excuset ignorantia crassa. Dub. 3. Quid, si quis percussit Petrum clericum, credens Paulum clericum. — 5°. Excusatur etiam praelatus, aut praeceptor percussit. An pater. — 6°. Percussit clericum exercentem officium cautionis, etc.; vel turpiter agentem, aut sollicitantem uxorem aut consanguineam in primo gradu. Quando excusetur puella percussit clericum sollicitantem. — 276. Quando episcopus possit absolvere ab hac excommunicatione. — 277. Quae percussio dicatur *levis*, quae *gravis* et quae *enormis*. — 278. Quot modis percussio levis possit fieri gravis. — 279. Quinam possint absolvere a percussione levi, et quinam a gravi. — 280. Dub. 1. An in dubio, percussio iudicanda sit levis aut gravis. Dub. 2. An incurrat excommunicationem, qui venenum dat clerico p. 408

ART. V.

QUAE SINT EXCOMMUNICACIONES PAPAE RESERVATAE
PER BULLAM COENAE.

281. De excommunicatione in retinentes, legentes, etc., libros haereticorum. — 282. Ad quam incurramur, requiritur: 1°. Ut auctor sit haereticus. An legi possint libri infidelium vel hebraeorum. — 283. 2°. Ut liber haeresim contineat vel de religione agat. Quid, si error abradatur, vel si auctor non sit damnatus ut haereticus. Quid, si quis legat ad confutandum haereticum. — 284. 3°. Ut legatur materia notabilis. — 285. 4°. Ut scienter legatur, etc. — 286. Non incurritur: 1°. Si legas librum referentem verba haereticorum. 2°. Si legas scholia haereticorum.

rum. — 287. An prohibeantur libri philosophici, vel qui incidenter haeresim continent. — 288. Quinam libri prohibeantur in Indice. 289. Quot classes librorum prohibitorum Index constituat. — 290. Ad quem spectet libros prohibere. — 291. An liceat ex curiositate, etsi cum licentia, legere libros haereticos. Et, an legere libros prohibitos ei qui certus est, lectionem non esse sibi obfuturam (Vide de hoc dicta, Lib. I, n. 199, in fine). — 292. An incurrat, qui legit prooemium, indicem, etc. An qui audit legere. Et quid, si inducat ad legendum. — 293. An, qui legit scripturam brevem vel manuscriptum. — 294. An qui legit duas lineas vel minus quam paginam. — 295. An qui retinet parvo tempore. — 296. An excuset ignorantia crassa. Quid, si quis scit ex viro probo librum esse prohibitum. — 297. An incurrat excommunicationem, qui impedit ne liber comburatur, aut laudat stylum, etc. — 298. An incurrat, qui deponit librum prohibitum apud alium. — 299. An qui eum comburit. A quo impetranda licentia legendi. — 300. Ad incurramur excommunicationem ob haeresim, requiritur: 1°. Ut sit formalis. — 301. Qu. 1. An incurrat errans ex ignorantia crassa vel affectata. — 302. Qu. 2. An, qui dubitat circa res fidei. — 303. Requiritur 2°. Ut error externetur. — 304. Requiritur 3°. Ut manifestatio sit moraliter mala. — Requiritur 4°. Animus profitendi errorem. — 305. Vide alia advertenda. — 306. Incurrunt etiam, *credentes, fautores, receptatores et defensores*. — 307. An, qui favent haeretico ob amicitiam, etc. — 308. Qu. 2. An, qui haereticum recipit ne capiatur, effectu non secuto. — 309. Item incurrunr excommunicationem bullae: 1°. Surripientes bona naufragantium. — 310. 2°. Domini imponentes tributa. — 311. 3°. Quinam alii incurranr excommunicationem bullae. p. 419

CAPUT III.

De Suspensione et Degradatione.

DUBIUM I.

QUID SIT SUSPENSIO: QUOTUPLEX,
ET UNDE DIGNOSCENDUM QUALIS ET QUANTA SIT.

312. Quid est suspensio, et quis suspendi aut suspendere potest. — 313. An peccet graviter, exercens actum a quo est suspensus. — 314. Dub. 1. An incurrat irregularitatem si suspensio sit facta ad tempus. — Dub. 2. An episcopus suspensus a pontificalibus incurrat irregularitatem, pontificalia exercendo. Et quid, si Missam solemniter celebret. — An sacerdos suspensus non toleratus, invalide absolvat. Quid, si toleratus, vel si sit suspensus tantum ab Ordine. — 315. Quot modis possit ferri suspensio. — 316. Qualitas suspensionis ex quo colligatur (Vide resolutiones apud Busenbaum). — Dub. 1. An suspensus a beneficio possit, cum sit pauper, retinere fructus. — Dub. 2. An suspensus a beneficio, censeatur suspensus etiam a beneficiis quae possidet in aliena

dioecesi. — 317. An suspensa communitate, sint singuli suspensi; et an isti incurranr irregularitatem. — An suspensio debeat ferri in scriptis p. 432

DUBIUM II.

QUAE SINT SUSPENSIONES IN PARTICULARI
ET QUIS AB EIS POSSIT ABSOLVERE.

318. Quae sint suspensiones juris communiores clericorum. — 319. Quae religiosorum. — 320. Quae episcoporum. — 321. An quis possit suspendi ob culpam levem. — 322. Quis possit absolvere a suspensione p. 438

DUBIUM III.

QUID SIT DEPOSITIO ET DEGRADATIO
A QUO ET OB QUAM CAUSAM FERRI POSSIT.

323-327. p. 440

CAPUT IV.

De Interdicto.

DUBIUM I.

QUID SIT ET QUOTUPLEX.

328. Quid sit interdictum. — 329. Quotuplex est. — 330. An interdicta civitate interdiciantur suburbia, et an ecclesiae regularium. — 331. Qui eximantur ab interdicto generali personali. Et an, interdicto clero, interdiciantur religiosi, vel clerici non habentes beneficium aut officium. — 332. Quid, si interdiciantur cives aut civitas . . . p. 441

DUBIUM II.

QUI SINT EFFECTUS INTERDICTI.

333. Effectus interdicti sunt. I. Prohibitio divinum officiorum. — 334. II. Prohibitio sacramentorum, excepto Baptismo, etc. — 335. III. Prohibitio sepulturae. — 336. IV. Peccatum mortale, quod committitur a violentibus interdictum. — Item irregularitas, quae incurritur a clericis; et excommunicatio a religiosis p. 442

DUBIUM III.

QUIS CENSURAM INTERDICTI FERRE
ET QUIS TOLLERE POSSIT.

337. Qui possint interdictum ferre. Et an, ad illud incurramur, requiratur culpa gravis. — 338. Qui possunt tollere interdicta generalia a jure non reservata. — 339. Qui personalia particularia. — 340. De cessatione a divinis p. 445

CAPUT V.

De irregularitate.

DUBIUM I.

QUID, ET QUOTUPLEX SIT IRREGULARITAS.

341. Definitio irregularitatis. — An irregularitas sit censura. — Dupliciter dividitur irregularitas p. 447

DUBIUM II.

QUINAM EFFECTUS IRREGULARITATIS.

342. Effectus irregularitatis sunt: I. Inhabilitate ad ordines suscipiendos. II. Impedire exercitium ordinum. III. Invalidare collationem beneficii. An id valet de beneficio simplici. — 343. An collatio tunc sit, ipso jure irrita p. 448

DUBIUM III.

QUOMODO INCURRATUR,
ET TOLLATUR IRREGULARITAS.

344. An in dubio irregularitas incurratur. — 345. Non incurritur, nisi in jure sit expressa. — 346. Dub. 1. In dubio de irregularitate contracta, quomodo quis se gerere debeat. Et quid, si dubium sit juris. — 347. Dub. 2. Quid in dubio facti, praeter homicidium. Dub. 3. Quid in dubio homicidii commissi. Dub. 4. Quid, in dubio de animatione foetus, si abortus fuerit patrus. — 348. An ad incurramur irregularitatem ex delicto, requiratur culpa mortalis, et actus externus ac consummatus. — 349. Qu. 1. Quid, si crimen fuerit externum, sed prorsus occultum. — 350. Qu. 2. An ad incurramur irregularitatem requiratur scientia legis. — 351. Qu. 3. An etiam scientia poenae. — 352. Quot modis tollatur irregularitas. — 353. Irregularitas tollitur per dispensationem. Quis possit in ea dispensare. Plura notanda. — 354. Quomodo tollatur irregularitas ex defectu natalium per professionem religiosam. — 355. Praelati regulares, in quibus irregularitatibus possint dispensare p. 451

DUBIUM IV.

QUAE SINT IRREGULARITATES EX DELICTO.

356. Irregularitas ex delicto incurritur: I. Ob *baptismum iteratum*. — 357. II. Ob *violationem censurae*. — 358. Plura notanda (An autem qui ordinatur ligatus censura incurrat irregularitatem. Vide dicta Lib. VI, n. 799, dub. 3, v. *Utrum*). — 359. III. Ob *exercitium actus Ordinis sacri*, quem aliquis clericus non habet. — 360. IV. Ob *malam susceptionem ordinum*. — 361. Quotupliciter incurrat irregularitas ob furtivam susceptionem. — 362. V. Ob *crimina infamia et notoria*. — 363. Requiritur notorietas facti vel juris. Quae sint crimina et exercitia quibus annexa est infamia. — 364. Quomodo tollatur haec irregularitas. — 365. VI. Ob *homicidium vel mutilationem*. — 366. De irregularitate ob homicidium *voluntarium*. — 367. Hanc irregularitatem incurrunr: I. Qui occidunt vel mutilant. — 368. Dub. 1. Quid, si homicidium poeniteat ante mortem. — 369. Dub. 2. Quid, si unus feriat, sed alii occidant. — 370. II. Incurrunt mandantes vel consulentes homicidium vel mutilationem. — 371. Dub. 1. Quid in dubio, an homicidium causatum fuerit ex mandato sive consilio. — 372. Dub. 2. Quid, si homicida jam erat determinatus ad oc-

cidendum. — 373. Dub. 3. Quid, si consules consilium revocet. — 374. III. Incurrunt omnes cooperantes ad homicidium vel mutilationem; nempe 1°. Excitantes. 2°. Praeliantes in bello injusto. 3°. Ministrantes auxilium. 4°. Accusantes, etc. 5°. Associates. — 375. Dub. 1. An incurrant ratihabentes. — 376. Dub. 2. An non impediendes. — 377. De irregularitate ob homicidium vel mutilationem *casualem*. — 378. De mutilatione membrorum — 379. Dub. 1. Quid veniat nomine *membri*. — 380. Dub. 2. An fiat irregularis, qui abscindit testiculos. — 381. Et an ab irregularitate propter mutilationem possint dispensare episcopi. — 382. *Plura apud Busenbaum*: et praesertim, an dans potum infirmo, vel eum ad movens, incurrat irregularitatem. — 383. Si quis dat operam rei *licitae*, non fit irregularis, nisi apponat negligentiam mortaliter culpabilem. — 384. Hinc excusatur: 1°. Magister et pater verberans. 2°. Equitans in equo feroci. 3°. Alens feram ligatam. 4°. Reficientes tectum. 5°. Clericus in sacris, aut monachus, medens sine incisione vel adustione. — 385. Quid de clerico beneficiato medente cum incisione. — 386. Si quis dat operam rei *illicitae*, non fit irregularis, si res non est periculosa. — 387. Quid, si periculosa. — 388. Quid, si quis occidat ad defensionem sui vel innocentis. Et quid, si adulter occidat maritum aggressorem (Remissive ad Lib. III, n. 398, v. *In ordine*). — 389. An fiat irregularis occidens ob defensionem libertatis, honoris, bonorum, etc. — 390. Quomodo tollatur irregularitas propter homicidium. — 391. An episcopi possint dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario. — 392. Et quid, si homicidium fuerit omnino occultum. — 393. Quid, si homicidium fuerit casuale. — 394. An reputetur casuale, homicidium patrum in rixa. — 395. Et quid, si fuerit commissum per defensionem, sed excedendo moderamen. — 396. Quomodo praelati regulares possint dispensare in irregularitate ob homicidium vel mutilationem, cum subditis suis. Et quomodo cum laicis. . . p. 461

DUBIUM V.

QUAE SINT IRREGULARITATES EX DEFECTU.

397. *Prima*, ex defectu *animae*. — Hinc sunt irregulares: I. *Amentes, daemoniaci et epileptici*. — 398. *Distinctius agitur de amentibus*. — 399. De *epilepticis et daemoniacis*. — 400. Quis possit dispensare in hac irregularitate ex defectu. An saltem in dubio. An praelati regulares. — 401. II. Sunt irregulares *Illitterati*. — 402. III. *Neophyti*. — 403. *Secunda*, ex defectu *corporis*: vel quia defectus impedit exercitium Ordinis, vel quia affert deformitatem — 404. Et I. *Ob impedimentum exercitii*, est irregularis: 1°. Caecus. — 405. 2°. Surdus. — 406. 3°. Mutus. — 407. 4°. Claudus. — 408. 5°. Qui caret manu aut digitis omnibus, aut pollice, aut indice. — 409. 6°. Laborans febri, paralysis, etc.; item abstemius, etc. — 410. II. *Ob deformitatem* est irregularis: 1°. Ille, cui deest membrum, nempe nasus aut oculus.

Quid, si desint auriculae. — 411. 2°. Leprosus. — 412. 3°. Monstruosus, nempe gibbosus, pygmaeus, aethiops. — 413. Not. 1. Quid, si defectus superveniat ordinibus Not. 2. Quid, si antecesserit. — 414. Quis possit in hac irregularitate dispensare. An Papa cum caeco. An praelati regulares. — 415. Quid si defectus corporis advenerit ex propria culpa. Et an in eo possit dispensare episcopus. — 416. Quid de eunucho. — 417. Quid, si quis causam dederat abscissioni virilium. — 418. Quid, si quis amputet sibi testiculos ob vocem servandam. — 419. Et quid, si quis tantum attentet se occidere, etc. — 420. *Tertia*, ex defectu *natalium*. — 421. Illegitimi legitimantur: I. *Per matrimonium subsequens*. — 422. An sufficiat, quod matrimonium fieri potuisset tempore natiuitatis. — 423. Not. 1. Quid, si matrimonium fiat postquam filius est ordinatus. Not. 2. Quid, si matrimonium non consummetur. — 424. Not. 3. Quid, si matrimonium sit nullum, sed ignoretur saltem ex una parte. — 425. Not. 4. Quid, si filii nascantur ex matrimonio clandestino, ob omissas denuntiationes. — 426. II. Legitimantur filii per *professionem religiosam*. — 427. III. Per *dispensationem pontificiam*. — 428. Episcopus potest dispensare cum illegitimo, ad ordines minores et ad beneficium simplex. — 429. Dub. 1. An ad recipiendum canonicatum — 430. Dub. 2. An cum illegitimo occulto. — 431. Dub. 3. An saltem ad ministrandum in sacris ordinibus jam susceptis. — 432. Dub. 4. An filii *expositi* sint irregulares. — 433. Principes saeculares possunt legitimare tantum ad saecularia. Quid in dubio, an quis sit legitimus. — 434. *Quarta*, ex defectu *aetatis*. — 435. *Quinta*, ex defectu *sacramenti*, id est, ob bigamiam. (Vide quae sunt apud Busenbaum). — 436. Triplex est bigamia: *vera, interpretativa et similitudinaria*. I. Quenam sit *vera*. — 437. II. Quae *interpretativa*. Haec contingit quatuor modis. *Primus* modus, cum quis ducit viduam. — 438. *Secundus* modus, cum quis ducit mulierem corruptam ab alio. — 439. Dub. 1. Quid, si credat virginem. — 440. Dub. 2. Quid, si invalide contrahat. — 441. *Tertius* modus, cum quis cognoscit uxorem adulteram. — 442. Dub. 1. Quid, si adulterium fuerit occultum. — 443. Dub. 2. Quid, si cognoscit ignorans adulterium. — 444. *Quartus* modus, cum quis contrahit duo matrimonia, unum validum, aliud nullum. — 445. Dub. 1. Quid, si utrumque fuerit nullum. — 446. Dub. 2. Quid, si cum bona fide. — 447. Dub. 3. Quid, si fide ineatur secundum matrimonium. — 448. III. Quenam sit bigamia *similitudinaria*. — 449. An hanc irregularitatem incurrant etiam clerici in sacris. — 450. Quomodo tollatur irregularitas ex bigamia. An Papa possit in ea dispensare. — 451. An episcopi. — 452. An saltem quoad ordines minores et ad beneficia simplicia An in bigamia similitudinaria. — 453. An praelati regulares possint dispensare cum suis subditis in omni bigamia. — 454. *Sexta*, ex defectu *infamiae*. — 455. *Septima*, ex defectu *libertatis*. — Hinc sunt irregulares: I. Servi. — 456. II. Conjugati. III. Curia-

les. IV. Milites, et administratores publici, atque exercentes saeva aut turpia. — 457. *Octava*, ex defectu *lenitatis*. — 458. An sit irregularis, qui occidit in defensionem honoris (Vide etiam dicta n. 389). — 459. Fiant irregulares ex hoc defectu: I. Qui occidunt in bello; sed quando. — 460. II. An, qui horrantur in bello ad occidendum. — 461. III. Qui in iudicio concurrunt ad mortem vel mutilationem. Modo ipsi 1° *Cooperentur*. — 462. 2° *Active*. — 463. 3° *Efficaciter*. An peccent clerici assistentes supplicio. — 464. 4° *Proxime*. An peccet confessarius, vel alius, consultus a iudice, respondens aliquem in particulari esse plectendum. — 465. Qui possunt excusari. An omnes, qui non concurrunt ut ministri ad causae probationem vel excusationem. — 466. 5° *Per actionem*,

ex natura sua ad id ordinatam. — 467. Quomodo vetitum sit clericis et monachis, se intrmittere in causam sanguinis. — 468. Fiant autem irregulares: 1. Iudices. 2. Testes voluntarii. 3. Accusatores, etc. Quid, si accuset clericus. Et quid, si causa sit propria, vel aliena. — 469. An in hac irregularitate possit dispensare episcopus, si fuerit occulta. An praelati regulares. — 470. Adnotantur ultimo facultates, quas habet S. Poenitentiarum super casibus, censuris, irregularitatibus, inhabilitatibus, etc. . . p. 486

APPENDIX EDITORIS.

AD TRACTATUM DE CENSURIS.

Constitutio Apostolicae Sedis . . . p. 517

PRAXIS CONFESSARII.

Praefatio editorum. p. 523
Introductio, n. 1. p. 527

CAPUT I.

De officii confessarii.

2. p. 528

§ I.

Circa officium patris.

3-5. De charitate quam adhibere debet confessarius in excipiendis et audiendis poenitentibus p. 528

§ II.

Circa medici officium.

6-7. De modo et tempore, quando confessarius corripere debet poenitentem. — 8-9. Ignorantem instruere. — 10. Disponere ad absolutionem. — 11-16. Imponere illi poenitentiam, et remedia praebere ad perseverandum. p. 530

§ III.

Circa officium doctoris.

17-18. De scientia qua indiget confessarius p. 536

§ IV.

Circa iudicis officium.

19. De obligatione examinandi. — 20. Specialiter de obligatione examinandi rusticos et de iudicio formando peccatorum eorumdem. p. 538

CAPUT II.

De interrogationibus faciendis poenitentibus rudibus.

21. De scopo Auctoris. — 22-23. *Circa primum praeceptum*. De rebus scitu necessariis quoad mysteria fidei et salutem aeternam. — De superstitione et sacrilegio in reticendis peccatis propter ruborem. — De poenitentibus omissis et de scandalo. — 24. *Circa secundum praeceptum*. De falsis juramentis. — 25-26. De votorum transgressione ac de ipsorum commutatione et dispensatione. — 27-31. De blasphemia et de maledictione mortuorum. — 32. *Circa tertium praeceptum*. De obligatione audiendi Missam. — 33. Et abstinendi ab operibus servilibus, diebus festis. — 34. *Circa quartum praeceptum*. De obligatione filiorum erga genitores. — 35. Et genitorum erga filios; ac de obligatione mutua conjugum. — 36. *Circa quintum praeceptum*. De desideriiis damnorum proximi. — 37. De contumeliis et de obligatione restituendi honorem ablatum. — 38. De remissione injuriarum facienda offensibus. — 39-41. *Circa sextum et nonum praeceptum*. — 42-44. *Circa septimum praeceptum*. De pluribus doctrinis practicis quoad furta et restitutiones bonorum. — 45. *Circa octavum praeceptum*. De obligatione restituendi famam. — 46. De iudiciis temerariis. — 47. *De praecipis Ecclesiae*. De jejunio . . . p. 540

CAPUT III.

De interrogationibus adhibendis cum personis diversi status aut conditionis, quae sunt conscientiae parum meticulousae.

48. Officium interrogandi de obligationibus status. — 49-50. I. Cum sacerdotibus. — 51. II. Cum confessariis. — 52. III. Cum parochis. — 53. IV. Cum episcopis. — 54. V. Cum

monialibus. — 55-56. VI. Cum iudicibus et tabellionibus. — 57. VII. Cum medicis. — Speciatim de obligatione quam ipsi habent curandi, ut infirmi confessionem faciant. — 58. VIII. Cum pharmacopolis. — 59. IX. Cum negotiatoribus. — 60. X. Cum sartoribus. — 61. XI. Cum proxenetis et venditricibus. — 62. XII. Cum barbitonsoribus. — De viris crines mulierum componentibus. . . p. 555

CAPUT IV.

Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in proxima occasione peccandi.

63-69. p. 561

CAPUT V.

Quomodo se gerere debeat confessarius cum habituatis et recidivis.

70-79 p. 565

CAPUT VI.

Quomodo se gerere debeat confessarius cum diversis poenitentibus.

80-82. Cum iis qui contraxerunt aliquam censuram, aut casum reservatum. — 83. Vel obligationem denunciandi. — 84-86. Vel impedimentum dirimens aut impediens matrimonium. — 87. Formulae ad obtinendam dispensationem a S. Poenitentiarum in impedimentis, votis et irregularitatibus. — 88. Formula exsequendi dispensationem. — 89. Facultates S. Poenitentiarum (Remissive). p. 572

CAPUT VII.

Quomodo se gerere debeat confessarius cum personis diversi generis.

§ I.

Quomodo cum pueris, adolescentibus et puellis.

90. De examine adhibendo cum pueris. — 91. De absolutione ipsis impertienda. — 92-94. De electione status p. 577

§ II.

Quomodo se gerere debeat cum scrupulosis.

95-98. p. 579

§ III.

Quomodo se gerere debeat cum personis devotis.

99-101 p. 581

§ IV.

Quomodo debeat se gerere confessarius cum mutis et surdis.

102-104. p. 583

§ V.

Quomodo se gerere debeat cum moribundis.

105-107. p. 583

§ VI.

Quomodo cum capite damnatis.

108-109. p. 584

§ VII.

Quomodo se gerere debeat confessarius cum infestatis a daemone.

110-113. p. 585

CAPUT VIII.

De prudentia confessarii.

114-115. I. Circa electionem opinionum. — 116. II. Circa correctionem errorum ab ipso confessario commissorum in administratione sacramenti. — 117-118. III. Circa custodiam sigilli sacramentalis. — 119-120. IV. In excipiendis mulierum confessionibus. De modo agendi cum eisdem p. 592

CAPUT IX.

Quomodo se gerere debeat confessarius in dirigendis animabus spiritualibus.

121 p. 596

§ I.

De oratione meditationis.

122-125. p. 596

§ II.

De oratione contemplationis et diversis ejus gradibus.

126. Officium confessarii. — 127. De naturali animi recollectione sive de otio contemplativo. — 128-131. De ariditate supernaturali, distinguendo sensibilem a substantiali. — 132. De contemplatione affirmativa et negativa. — 133. De recollectione supernaturali. — 134. De oratione quietis. — 135. De caligine. — 136. De unione activa et passiva. — 137. De desponsatione spirituali et de extasi, raptu et spiritus volatu. — 138. De matrimonio spirituali. — 139-140. De visionibus. — 141. De locutionibus. — 142. De revelationibus. — 143-144. Directio circa omnia enuntiata dona supernaturalia. p. 598

§ III.

De mortificatione.

145-147. p. 608

§ IV.

De frequentia sacramentorum.

148-155. p. 610

§ V.

Methodus vitae pro aliqua moniali quae exposcit dirigi per viam perfectionis.

156-171. p. 616

CAPUT X.

De quibusdam monitis magis notatu dignis.

§ I.

Monita ad confessarios.

172-194. p. 620

§ II.

Monita ad parochos.

195-216. p. 623

§ III.

Brevis praxis orationis mentalis.

217-226. p. 628

CAPUT XI.

De assistentia erga moribundos.

227-228. p. 632

§ I.

Monita ad sacerdotem assistentem.

229-236. p. 632

§ II.

Remedia contra tentationes.

237-253. p. 634

§ III.

Varia motiva et affectus aegrotis suggerenda.

254-263. p. 637

§ IV.

Monita circa ultima sacramenta et modum quo utiliter recipi possunt.

264. I. Circa confessionem. — 265-272. II. Circa communionem. — 273-275. Circa Extremam Unctionem p. 640

§ V.

Monita circa agonem et mortem.

276-277. p. 643

§ VI.

Affectus qui suggeri possunt agonis et expirationis tempore.

278-279. p. 644

§ VII.

Imminentis mortis signa.

280-283. p. 645

§ VIII.

Praefatio editorum. p. 651

284-287. p. 646

EXAMEN ORDINANDORUM.

Praefatio editorum. p. 651

CAPUT I.

De sacramentis in genere.

1. Quid sit sacramentum. — 2. Quae requirantur ad constituendum sacramentum. An circumcisio, etc. — 3. Quae sint sacramentalia. — 4. Distinguuntur sacramenta. — 5. Quae requirantur ad essentiam. — De materia. — 6. De forma et de connectione materiae cum forma. — 7. De mutatione substantiali aut accidentali. — 8. De sacramento sub conditione. — Si cum forma, aut materia dubia, vel mixta. — Interruptio formae. — 9. De intentione ministri et suscipientis. — 10. Qu. 2. De ministro. — 11. An debeat esse in gratia. — 12. Si sit laicus, aut ministret non solemniter, an sufficiat contritio. — 13. Si absolvat in mortali: si ministret Eucharistiam: si celebret

Missam. — 14. Si subdiaconus aut diaconus ministret solemniter. — 15. Si ministret indigno. — 16. Simulare administrationem sacramenti. — 17. Simulare susceptionem. — 18. An minister debeat intendere, quod facit Ecclesia. — 19. Qu. 3. Quid ad valide et licite sacramenta suscipienda. — 20. An liceat petere ab excommunicato vel peccatore. — 21. An liceat dare pecuniam pro administratione sacramenti. — 22. Effectus. — 23. Et I. De gratia. — 24. II. De caractere p. 653

CAPUT II.

De Sacramento ordinis in genere.

25. Quid sit Ordo. — 26. Quid ordinatio. Quot sint ordines; et an episcopatus sit ordo distinctus. — 27. An singuli ordines sint sacramenta. — 28. Quenam materia et forma ordinis; et de tactu physico et simultaneo. —

29. Quis minister. — 30. Effectus. — 31. Requisita, ut quis valide ordinetur. — 32. Ut autem licite, requiritur: I. Confirmatio; — II. ut non sit infamis, etc. An protestatio episcopi, etc. — III. Animus clericandi. — IV. ut ab episcopo proprio, etc. — 33. Quis sit episcopus proprius. — 34. Regulares a quo, etc. (*remissive*). — 35. V. Scientia. — 36-39. VI. Titulus; et quotuplex sit titulus. De patrimonio ficto. — 40. VII. Ut ordo inferior suscipiatur ante superiorem. — VIII. Tempus debitum. — 41-44. IX. Interstitia. — X. Locus. — XI. Aetas. — 45. XII. Exercitium ordinis suscepti. — XIII. Vocatio divina. — 46. Qui incurrant suspensionem, etc. p. 660

CAPUT III.

De ordinibus in specie.

ART. I.

DE PRIMA TONSURA.

47. Quid prima tonsura et an sit ordo. — Quid, si quis ordinatur sine tonsura. — 48. Privilegia tonsurati. — 49-50. De obligatione deferendi habitum et tonsuram. — 51. Qui priventur privilegio fori et canonis p. 667

ART. II.

DE ORDINIBUS MINORIBUS.

52. Quot sint ordines minores. — 53. Sectio I. De ostiariatu. Materia tradenda est ab ipso ordinante; et ab eo Missa celebranda. — 54. Sect. II. De lectoratu. — 55. Sect. III. De exorcistatu. — 56. Sect. IV. De acolythatu p. 669

ART. III.

DE ORDINIBUS MAJORIBUS.

SECTIO I. - De Subdiaconatu.

57-58. Quid subdiaconatus. — Materia, forma et officium. — Si sine manipulo, etc. — Requisita. — § I. *De voto castitatis*. — 59. An castitas sit ex voto. — Si quis ignoret, etc. — Si impuber, etc. — Qui per metum ordinatur, etc. — § II. *De Horis canonicis*. — 60. Propositiones damnatae. — 61. Qui teaneantur ad Horas: 1° Clerici in sacris; 2° religiosi professi; 3° beneficiati. — 62. Cui facienda restitutio fructuum. — 63. Si habeant alia onera. — 64. An excommunicati, etc. Et qui sine attentione interna, etc. — 65. Intra primos sex menses. — Qui sine culpa omittit. — An unum peccatum, etc. — 66. Qui non percipit fructus, etc. — 67. Si beneficium sit tenue. — 68. An male expendens, etc. — Canonicus non canens. — 69. Quae parva materia, etc. — An projiciens breviarium. — In dubio, an quid omissum. — 70. Quae requirantur ad Horas recte dicendas: 1° Juxta praescriptum. — Si permutes

Officium. — 71. Si alio pergis. — 72. Si advertis te errasse. — De litanis et officio defunctorum. — 73. 2° Pronuntiatio vocalis. — Quid in choro. — 74. 3° Pronuntiatio integra; — 4° Pronuntiatio continuata. — 5° Ordo Horarum. — 6° Tempus. — 75. Intentio et attentio. — 76. Causae excusantes a recitatione. — 77-80. § III. *De censuris in genere*. — § IV. *De censuris in specie*. — 81-83. I. De excommunicatione. — 84. II. De suspensione. — 85. III. De depositione, etc. — 86. IV. De interdicto. — 87. V. De irregularitate. — 88. Irregularitates ex delicto. — 89. Irregularitates ex defectu. p. 670

SECTIO II. - De diaconatu.

90. Quid diaconatus, et quae ipsius materia et forma. — 91. Officia diaconi. — Censura ligatus, etc. — De poenitentia imposita ab episcopo; an implenda sub gravi p. 682

SECTIO III. - De presbyteratu.

92-93. § I. *De ordine presbyteratus*. — Quid presbyteratus. — Quae materia et forma. — 94. De defectibus supplendis. — § II. *De Sacrificio Missae*. — 95. Quid sacrificium et quotuplex. — 96. Quid Missa. — 97. Qu. 1. Quae requirantur ad Missam. — De materia Missae, et hic de pane. — 98. De vino. — 99. De praesentia materiae. — 100. De forma. — 101. Qu. 2. Quomodo Christus sit praesens. — 102. Qu. 3. Effectus Missae. — 103. Qu. 4. Pro quibus offerri possit. — 104. Qu. 5. Quotuplex fructus. — 105. An Missa sit infiniti valoris. — 106. Qu. 6. De stipendio licito. — 107. Dilatio Missae. — 108. Retentio partis eleemosynae. — 109. An parochus, etc. — 110. Applicatio. — 111. Qu. 7. Quoties celebrandum. — 112. Qu. 8. An omnes rubricae sunt praeceptivae. — 113. Qu. 9. Quando Missa possit dici. — An ante Matutinum; et an die Coenae Domini et Sabati Sancti. — 114. Qu. 10. Ubi Missa dicenda. — 115. De pollutione ecclesiae. — 116. Qu. 11. Quae requirantur ad celebrandum: 1° Altare. — 117. 2° Calix et patena. — 118. 3° Vestes. — 119. 4° Corporale. — 120. 5° Palla et purificatorium. — 121. 6° Missale. — 7° Minister. — 122. 8° Crux cum Crucifixo. 9° et 10° Candela, bursa, etc. — 123. Neopresbyteri an consecrent, etc. — 124. An tres Missae injunctae, etc. — 125. Missa dicenda alte, breviter, etc. (*De celebrantibus nimia celeritate locuti sumus*, lib. VI, n. 400). — 126. De Missis votivis. — 127. Quando pluries in die, etc. — 128. Si dum celebratur, polluitur ecclesia, vel accedit excommunicatus. — § III. *De potestate sacerdotali*. — 129. Sacerdos simplex tantum Eucharistiam potest conficere et ministrare; et Poenitentiam in necessitate. — 130. Scitu necessaria cuilibet sacerdoti circa ministrandam Poenitentiam in necessitate. — 131-132. § IV. De munere docendi et praedicandi p. 683

ELENCHUS QUAESTIONUM REFORMATARUM.

Elenchus I. p. 699 Elenchus II. p. 706